

Вяра

09.02 по еретическия, †27 януари по църковния календар - пренасяне мощите на свети Йоан Златоуст

Пренасяне на мощите на светия наш отец Йоан Златоуст (438 г.)

След като изминали повече от тридесет години от кончината на великия вселенски учител свети Йоан Златоуст в град Комана, светейшият Прокъл, който някога бил негов ученик, а след това го заместил на

престола му, извършвайки през лятото богослужение в негова памет във Великата Константинополска църква, произнесъл слово към народа, прославяйки Божия угодник с много похвали.

- Никой не може да възхвали свети Йоан по достойнство. - казал той. - Това би направил само друг такъв Йоан, ако би се явил сега. Подобно на пълноводна река, паметта му, състояща се от възпоменания за безбройните му трудове, подвизи и наставления, напоява душите на верните. В него сияят лъчите на Божията благодат, в които на един с яснота се явява слънцето на Божеството, пред друг се представя очистването

на православието от ереси, на някой се показва гибелта на идолите, за друг става явна лъжливостта на заблужденията, някой вижда утвърждаването на вярата и изправянето на нравите, за друг блестят небесни венци. О, архиерею, паметта за когото е подобна на изпълнен с благоухание въздух! Име, съответстващо на делата и прозвище Златоуст, явно показващо какъв беше той в проповядването на словото Божие! Този Йоан е подобен на Йоан, Предтечата господен, който е проповядвал покаяние. Онзи е бил проповедник, този е богогласна тръба. Онзи е бил непоколебим, този е непобедим. Онзи е бил девственик, този е защитник на чистотата. Онзи е кръщавал в пустинята, този в града разстилаше мислени мрежи. Онзи изобличил прелюбодееца, този страшно изобличаваше хищниците. Онзи бил хвърлен в тъмница, този беше заточен в изгнание. Онзи бил посечен с меч, този желалеше да приеме същата смърт за истината. Много бяха подвизите му на земята, много венци са му приготвени на небето. Сега Йоан вика заедно с апостол Павел: "Аз съм Христово благоухание, защото очистих всички места от заблуди като от зловония: в Ефес отстраних измамата на Мид, във Фригия направих бездетна майката на лъжливите богове, в Кесария разорих народните блудилища, в Сирия опразних богопротивните събрания, в Персия посях семето на благочестието. Навсякъде насадих корените на православната вяра; просветих целия свят с познанието за Бога посредством своето учение. Като съставих книги, разпрострях навсякъде мрежите на спасението. С Йоан Богослов богословствах за Словото на Отца. Заедно с рибарите хвърлих в света мрежите на православието". - О, Йоане! Животът ти наистина е бил изпълнен със скръб, но смъртта ти е почетна, гробът ти е славен, наградата ти е велика!

Когато свети Прокъл говорел така в църквата, народът, горящ от любов към свети Йоан Златоуст, не могъл да дочака

края на словото, но всички като че ли с едни уста извикали към него, като го молили да побърза с връщането на светите мощи на Йоан от Комана в Константинопол. Силните викове ехтели в църквата толкова дълго, че патриархът не могъл да довърши беседата си. Веднага след църковния отпуст той се отправил към цар Теодосий, сина на Аркадий, внук на Теодосий Велики, и го помолил за пренасянето на честните мощи на Йоан Златоуст, като казал:

- Царю, върни този, който евангелски те роди със свето Кръщение и със светителските си ръце те внесе в църквата, тъй както някога старецът Симеон взел на ръце Господа. Църквата вика към теб: "Красотата ми посърна, устата ми се затвориха, великолепието ми се помрачи. Див глиган разкъса пастирите на Златоустовите овце и кръвожадни зверове унищожиха плодовете на устата ми. Завист оскверни светинята на моя служител. Отсякоха го от мен и го заключиха в гроба на мълчанието. Приятелите на еретиците говореха помежду си: да заградим устата, които говореха много против нас. Да посраим речите му, защото никой вече не ще може така да поучава и никой вече не ще ни възрази. Царю, докога врагът ще ме хули заради Златоуст? Върни ми този, който беше подобие на моя Жених Христос. Дарувай на мен, своята майка, твой духовен отец. Макар че от мен го отстрани своята майка по плът, ти не следвай немилостивото ѝ сърце и лошото ѝ намерение, но възревнувай за светостта на духа, без която никой не ще види Господа. Славата на Евдоксия премина, а Църквата пребивава во веки. Аз съм твоя майка за вечни времена. Дай ми възможност повсеместно да разпространя радостта от завръщането на Златоуст и ти ще имаш в мое лице ходатайка за себе си пред Бога. Придобий душата на Златоуст в качеството на молитвеница за теб. Бъди син на правдата, утвърждаван от отеческата молитва!

И така, като казал много от името на Църквата, той склонил

царя да се съгласи. В Комана били пратени най-почетни мъже със сребърна рака, за да пренесат светите мощи с голяма почит. Когато те пристигнали там и показали царското послание на Команския епископ и на целия народ, между хората настъпили голяма скръб, печал и ридание, поради лишаването от това велико съкровище. Народът не искал да даде светите мощи. Дълго разсъждавали по този повод, но не могли да се противят на царската заповед. А когато изпратените от царя хора искали да вземат мощите от гроба, те в същия миг станали толкова тежки, че въпреки всички усилия, било невъзможно да бъдат помръднати. Пратениците много се потрудили, но нищо не постигнали. Като разбрали от това, че светецът не съизволява мощите му да бъдат взети, те веднага известили писмено царя. Той, като се посъветвал със светейшия патриарх и с други свети мъже, разбрал грешката си, а именно, че не с молба, а със заповед изпратил хората си да вземат мощите на свети Йоан от Комана. Той намислил да му напише послание като на жив човек, просейки прошка за дързостта си и умолявайки го да съизволи да се завърне на престола си и да утеши стадото си. Царят написал с ръката си следното:

“До вселенския учител и мой духовен отец свети Йоан Златоуст, цар Теодосий. Честнейши отче, като счетох честното ти тяло за бездушно, подобно на телата на другите умрели, заповядах незабавно да го донесат при нас, но не получих желаното по причина на моето недостойнство. А сега ти изпращам като на жив тази моя собственоръчна молба и с вяра те моля да простиш на мен и на хората ми. Прости ми дръзко предприетото начинание, като го покриеш с дълбочината на мъдростта си. Ти, който учеше всички на покаяние, прости на каещия се. Върни ни бащата като на деца, обичащи баща си, и зарадвай с пришествието си тези, които те обичат. Поради голяма нужда, усърдно те умолявам да дойдеш

при нас, а не заповядвам. Не ме посрамвай за втори път, честнейши отче! Дарувай себе си на желаещите да те видят; върни се с мир у дома си и своите ще те приемат с любов.”

Като написал това послание, царят го дал на бързоходци и заповядал, като отворят ковчега на светеца, да го положат на гърдите му и след това да извършат всенощно бдение. Когато изпратеното от царя в Комана царско писмо било положено на гърдите на свети Йоан и когато, след това, след извършването на всенощното бдение, царските мъже се допрели до светите мощи, светецът веднага им съдействал: той станал така естествено лек, какъвто бил преди това. Пратениците се зарадвали и като взели честните мощи от ковчега, ги положили в царската рака. Там имало един беден човек с болен крак след ухапване от змия, който живеел при църквата, просейки милостиня. Той взел неголяма кърпа от ковчега на светеца и отрил с нея крака си. В същия миг кракът му оздравял и той започнал да ходи, прославяйки Бога. Целият народ се събрал със свещи в ръце, за да се поклони на честните мощи на светеца и ги изпратил с много сълзи. Царските хора тръгнали на път и стигнали до халкидонското пристанище. Царят с целия синклит, патриархът с клира и голямо множество народ излезли на кораби да посрещнат светите мощи. Бил приготвен специален царски кораб, в който била поставената раката с мощите. Когато се връщали към Константинопол, по Божие допущение, в морето внезапно се извила буря. Всички кораби били разпръснати на различни страни, а корабът, на който била раката с мощите, като се лишил от рул, се носел, невидимо управляван от Божиата сила. Той акостирал на брега, там, където се намирало лозето на вдовицата, за което свети Йоан Златоуст претърпял толкова бедствия и самото изгнание. Така той и след смъртта си проявил ревност към правдата и изобличил несправедно причинената обида. В същия час морето утихнало, корабите се

събрали на едно място неповредени и никой не пострадал от морското вълнение.

Когато раката с мощите била пренесена на брега, целият народ излязъл със свещи, кандила и песнопения. Клириците, като взели раката, първоначално я внесли в църквата "Свети апостол Тома", а след това - в църквата "Света Ирина", наричана и църква на Христовия мир. Тук царят и патриархът отворили раката и намерили тялото на свети Йоан подобно на лозова пръчка, цъфтящо от красота и нетление и издаващо голямо благоухание. Като свалил багреницата си, царят я прострял над мощите, а след това, като паднал върху гърдите на светеца, казал през сълзи:

- Отче, прости прегрешението, причинено ти поради завист. Не ме считай за съучастник в греха на майка ми и не допускай да страдам заради родителската невъздържаност. Макар че съм син на твоята гонителка, аз съм невинен за причиненото ти бедствие. Прости ѝ съгрешението, за да бъде и аз свободен от упрека, тежащ върху нея. Прекланям сана си пред нозете ти и подчинявам цялата си власт на молитвата ти. Прости на оскърбилата те с безразсъдно насилие, понеже тя се разкая за стореното ти зло и моли за прошка, обръщайки се със смирение към теб чрез моите уста така: "Спомни си, отче, твоето учително слово за незлопааметността и сам забрави злобата ми. Искам да стана след падението си, но подай ми ръка ти, който казваше: ако си паднал веднъж, стани и ще се спасиш. Не мога да понеса недоволството ти от мен; дори гробът ми се разтърсва, съкрушавайки костите ми. Боя се от вечното наказание и от това, да не бъде отстранена от стоенето отдясно на страшния Христов съд. Ти спаси мнозина с поученията си; да не бъде само аз лишена от това спасение. Не оставяй мен, зовящата те подире ти, но отмъсти за мен на моя враг - дявола, защото той ме научи да те оскърбя, както някога научи Ева да съгреша пред Бога. Не се гневи срещу

мен, незлобиви. Ти, който не беше злопаметен в тленния живот, не бъди злопаметен и в нетленния. Ако аз, живеейки във временния живот, ти причиних зло, то ти, живеейки във вечния живот, бъди полезен за душата ми. Отмина славата ми и нищо не ми помогна; но помогни ми ти, отче, за твоя слава, която ти си приел от Бога, и прости на мен, безответната, преди да бъда осъдена на страшния Христов съд.

Докато казвал тези думи от името на майка си, царят не преставал да плаче, но оросявал със сълзи тялото на светеца и го целувал със страх. Също и свети Прокъл, целувайки тялото на светеца, мълвял:

- Радвай се, христолюбиви отче, пресладки учителю! Аз съм твое чедо, възпитавало се от духовното ти мляко. Както си бил пастир преди мен, така и сега си пастир: моите овце са твои; стадото ти и досега се храни на твоето пасбище и стремейки се към теб, не желае да следва другите пастири. Яви ни лицето си и ни накарай отново да чуем гласа ти.

Целият народ се стремял поне да се докосне до честната рака на светеца и не се отделил от нея през целия ден и през цялата нощ. На сутринта мощите на светеца били поставени в царска колесница и откарани с голяма чест и слава в голямата съборна църква "Свети Апостоли". Когато раката била внесена вътре и поставена на патриаршеския престол, целият народ възклищавал като че с едни уста:

- Приеми престола си, отче!

Тогава патриарх Прокъл, а с него и мнозина от най-достойните мъже видели как свети Йоан раздвижил мъртвите си устни, сякаш бил жив, и прознесъл архиепископско благопожелание:

- Мир на всички!

По време на извършването на светата Литургия, от светите Златоустови мощи били подадени много чудесни изцеления на боледуващите, а също и гробът на царица Евдоксия прекратил дълговременното си разтърсване. Презвитерите положили светото тяло на Иоан в олтара под жертвеника, прославяйки с веселие и радост Христа Бога, превъзнасян с Отца и Светия Дух во веки. Амин.

Тропарь святителя Иоанна Златоуста

глас 8

Уст твоих, якоже светлость огня возсиявши, благодать/
вселенную просвети:/ не сребролюбия мирови сокровища
сниска,/ высоту нам смиренномудрия показа. Но твоими
словесы наказуя, отче Иоанне Златоусте,// моли Слова, Христа
Бога, спастися душам нашим.

Кондак святителя Иоанна Златоуста

глас 1

Возвеселися таинственно честная Церковь/ возвращением
честных твоих мощей,/ и, сия сокрывши, яко злато
многоценное,/ поющим тя неоскудно подавает/ молитвами
твоими исцелений благодать,// Иоанне Златоусте.

ЧЕТИ-МИНУТЫ

{{_LINK1_}}